

СӨЖ

Тақырыбы: Гүлдің құрылысы

Тексерген: Базарғалиева

Алия

Орындаған: Сеийлова

Азиза

Өткелбай

Барша

Гүлдің құрылыс ы



- Гүл - өркеннің төбелік және бүйірлік түзуші ұлпаларынан шығатын споралы, жынысты, маманданған репродуктивті мүше. Гүлде спораның түзілуі де, гаметаның түзілуі де және жыныс процесі жүреді. Тозаңдану мен ұрықтану процестерінен кейін гүлде жеміс және тұқым пайда болады.



Гүлдер

Гүл жазықтығына
бірнеше сызық
жүргізгенде теңдей
бөлікке бөлінсе -
дұрысгүл

Гүл бөлімдеріне бір
сызық жүргізуге
ғана болса, бірнеше
сызықпен теңдей
бөлінбесе –
бұрысгүл

- Гүл - өркеннің төбелік және бүйірлік түзуші ұлпаларынан шығатын споралы, жынысты, маманданған репродуктивті мүше. Гүлде спораның түзілуі де, гаметаның түзілуі де және жыныс процесі жүреді. Тозаңдану мен ұрықтану процестерінен кейін гүлде жеміс және тұқым пайда болады.



**Гү
л**

**Гүл
серігі**

**Гүл
табаны**

**Тостағанш
а
жапырқаш
а**

**Аталық
және
аналық**

**Күлте
жапырақш
а**

Гүлдің құрылысы.

Күлте жапырақша

Аталықтар

Аналық

Жатыны



Тостағанша
жапырақша

Гүл табаны

Гүл сағағы – жапырақ сағағына ұқсаған гүлдің жіңішкерген жері. Сағағы арқылы сабаққа бекінеді. Гүл сағағы болмаса, отырмалы гүлдер деп атайды(беде, қашқаргүл).

Гүл табаны (тұғыры) – гүлдің барлық бөлімдері бекінетін гүл сағағының жоғарғы жағындағы кеңейген жері. Тостағанша көбінесе жасыл түсті, гүлдің сыртында бірікпеген жеке немесе біріккен жапырақшалардан тұрады. Тостағанша 2-ден бірнеше ондаған санға дейін жетеді.

Күлте

- Күлте – тостағанша жапырақшалардан кейін орналасады. Орналасуына қарай:

Біріккен

Інжугүл,
қоңыраугүл

Бірікпеге

Н

Қызғалдақ,
көкнәр,
итмұрын

Тостағанша жапырақша мен күлте жапырақшаны
гүл серігі дейді.

Жай гүлсерік

Тостағанша
жапырақшалары
болып, күлте
жапырақшалары
болмайды

Қос гүлсерік

Қос гүлсерікті гүлде
тостағанша да, күлте
де болады

- **Қос гүлсерікті** гүлде тостағанша да, күлте де болады (алма, өрік, шие ағаштарының гүлдері). Гүл серігінің екеуі де болмайтындарды **гүлсеріксіз гүлдер** дейді



- **Аталық** – гүлдің көбеюге қатысатын бөлімі.

**Аталық
жіпше**

- Аталықтық жіңіщкерген жері-жіпшесі.

Тозаңқап

- Тозаңқап бір-бірімен байланысқан екі бөліктен құралған. Әр бөлігінде 2-ден тозаң ұясы бар.

● **Тозаң** – сыртқы және ішкі қабықшасы бар жасуша, пішіндері де алуан түрлі . Тозаңдар сырттай қарағанда ұнтақ тәрізді. Әрбір тозаңның сыртында үшкір өсімділер, майда тікенектер, бұртиған төмпешіктер болады. Атқаратын қызметіне қарай сыртқы қабықшасы қалыңдап өзгереді. Сыртқы қабықшасында тозаң түтігінің өнуіне қажет көптеген тесіктері болады. Тозаңның құрамында май, қант, минералды тұздар, нәруыз, витаминдер бар.

- **Аналық** – гүлдің жеміс түзуге қатысатын негізгі бөлімі гүлдің дәл ортасына орналасады. Аналықтың ұшын – ауыз, ортаңғы жіңішкерген жерін мойын, түп жағындағы жуандаған жерін жатын дейді

Аналық аузы өсімдік түріне қарай түрліше болып келеді. Аналық аузынан жабысқақ сұйықтық бөлуі, тозаңның аналық аузына түсіп, тез өнуіне жағдай туғызады.

Аналықтың мойны аузы мен жатынын жалғастырып, басқа бөлімдерінен жоғары биіктетіп тұрады..

Жатын (түйін) – аналықтың ең негізгі бөлігі бір және көп ұялы. Жатынның ішінде бір немесе бірнеше мыңдаған тұқымбүршігі бар.

Гүлдер



```
graph TD; A[Гүлдер] --> B[Дара жынысты]; A --> C[Қос жынысты]; B --> D[Тек қана аталығы немесе аналығы болса]; C --> E[Егер гүлде аталық та, аналық та болса];
```

Дара

жынысты

Тек қана
аталығы
немесе
аналығы
болса

Қос жынысты

Егер гүлде
аталық та,
аналық та
болса

**Назарларыңызға
рахмет!**